

Kitaabka Yoo'eel iyo Kaniisadda La'odikiya ee Seventh-day Adventist - Lambar Lix iyo Labaatan

Jeff Pippenger
2026-01-12

Lambar Lix iyo Labaatan

Afarta jiil ee Yoo'eel waxay matalaan halaag sii kordhaya oo ku dhacaya beerta canabka ee Ilaah laga bilaabo 1863 ilaa sharciga Axadda. Tirada afar waxay sidoo kale astaan u tahay afar sifo oo ka mid ah dabecadda Masiixa. Keruubiimta meesha quduuska ah ku jira waxay leeyihiin afar muuqaal oo wajiyo ah, muuqaaladaasna waxay la jaanqaadaan afar-qayboodka Israa'iilii hore sida ay ugu xeraysnaayeen hareeraha meesha quduuska ah. Waxay kaloo metelaan afarta Injiil.

Marka laga hadlayo ekaanshaha wejiyadooda, afartooduba waxay lahaayeen wejiga nin, iyo wejiga libaax dhinaca midig; afartooduna waxay lahaayeen wejiga dibi dhinaca bidix; afartooduna sidoo kale waxay lahaayeen wejiga gorgor. Ezekiel 1:10.

Bahalkii kowaadna wuxuu u ekaa libaax, bahalkii labaadna wuxuu u ekaa dibi yar, bahalkii saddexaadna wuxuu lahaa weji sidii weji nin, bahalkii afraadna wuxuu u ekaa gorgor duulaya. Muujintii 4:7.

Kitaabkii Quduuska ahaa (Tirintii 2) wuxuu qeexayaa 12-kii qabiil (marka laga reebo Laawi, oo si toos ah ugu degganaa hareeraha taambuugga) iyagoo loo habeeyey afar xero oo mid walba ka kooban yahay saddex qabiil, laguna meeleeeyey afarta jiho ee waaweyn hareeraha meesha quduuska ah, mid walbana hoos jooga calamad, taasoo ah banner ama astaanta qabiilka. Habayntaasu waxay abuurta isbarbardhig astaan ah, halkaas oo xerada dhulku ay ka tarjumayso carshiga samada ee ay keruubiimtu ilaaliyaan.

Yahuudah wuxuu u jeeday bari, xagga qorraxda soo baxaysa ee irrida meesha quduuska ah. Astaanta Yahuudah waxay ahayd libaax, waayo waxay u taagan tahay Libaaxa qabiilka Yahuudah. Labadii qabiil ee la jiray Yahuudahna waxay ahaayeen Isaakaar iyo Sebulun. Riyadii Yooxanaa, bahalkii kowaad wuxuu u ekaa libaax, sida keruubiintii Yexesqeelna u lahaayeen weji libaax. Ruubeen, oo astaan ahaan u ahaa nin, wuxuu ku yaallay koonfurta isaga oo la jiray Simecoon iyo Gaad. Galbeedkana waxaa joogay Efrayim, isaga oo la jiray Benyaamiin iyo Manaseh, kuwaas oo uu matalayay dibiga. Waqooyigana waxaa joogay Daan, isaga oo la jiray Aasheer iyo Naftaali, kuwaas oo uu matalayay gorgorka. Isku xidhka qabiillooyinku la leeyihiin afarta weji ee meesha quduuska ah ee samadu waxa lagu muujiyey afarta Injiil.

Matayos waa Libaaxa qabiilka Yahuudah, Markosna waa dibi allabari ah, Luukosna waa ninka, Yooxanna na waa gorgorka sare u duula. Masiixa oo ah Libaaxa qabiilka Yahuudah wuxuu isu qeexaa inuu yahay kan shaabadeeya oo fura Eraygiisa nebiyadeed. Kitaabka Matayos waxa ku jira tixraacyo toos ah oo badan oo ku saabsan rumoobidda waxsii sheegyada Masiixiga (12) marka loo

eego saddexda injiil ee kale oo la isu geeyey. Xataa isma dhowa.

Kitaabka Matayos wuxuu matalaa Erayga nebiyadeed ee Ilaah. Luukos, oo dhakhtar ahaa, wuxuu Injiilkiisa ka soo bandhigayaa aragtida Masiixa sida Wiilka Aadanaha, waayo Luukos waa wejiga ninka. Markos wuxuu Injiilkiisa Masiixa ka soo bandhigayaa aragtida allabariga Masiixu matalayay, waayo Markos waa dibiga. Yooxanaa waa gorgorka sare u duula, kaas oo waxyaalaha qotoda dheer ee Ilaah ku soo bandhigay sida uu u soo bandhigay Injiilka Masiixa.

Waa muhiim in la fahmo kitaabka Matayos sida loogu matalay Erayga nebiyadeed. Kitaabka Matayos waa Libaaxa qabiilka Yahuudah, sayidka Eraygiisa nebiyadeed, Tiriyaaha yaabka leh ee waxyaalaha qarsoon, Af-yaqaanka yaabka leh, kan shaabadeeya oo furfura Eraygiisa. Ciise waa Alfa iyo Oomeega, isaguna waa Erayga. Kitaabka ugu horreeya ee Axdiga Cusub iyo kitaabka ugu dambeeya ee Axdiga Cusub waa kutub nebiyadeed. Intooda badan way garanayaan xaqiiqdan ku saabsan kitaabka Muujintii, hase yeeshee waxaa laga yaabaa inayan garan in Matayos yahay alfa Axdiga Cusub, sidaas darteedna waa inuu la jaanqaadaa oomeegada Axdiga Cusub. Waa inuu matalaa dhammaadka, kaas oo ah kitaabka Muujintii.

Sidaas darteed, marka aynu ku aragno kitaabka Matayos xariiqda barbar-socota ee taariikhda axdiga ee Bilowgii, sida lagu soo bandhigay cutubyada kow iyo tobnaad ilaa laba iyo labaatanaad, taas ma aha wax ka yar run uu Libaaxa qabiilka Matayos furfurayo. Laba iyo tobanka cutub ee taariikhda axdiga ee lagu matalay Bilowgii, Matayos iyo Muujintii ayaa hadda la furfurayaa, waxaana aynu aqoonsanaynaa in cutubka saddex iyo labaatanaad ee Matayos uu metelo kala-soocidda kuwa xigmadda leh iyo kuwa nacasyada ah ee masaalka beerta canabka. Siddeed hoog oo ku dul yaal dadkii axdiga hore, kuwaas oo helaya dhiggooda nebiyadeed ee siddeedda naf ee metelaya boqol iyo afar iyo afartan kun ee fuulaya doonta badbaadada. 23 waa matalaad ka mid ah hawsha ka bilaabatay meesha quduuska ah ee jannada markii 2300-kii maalmood ay ku dhammaadeen Oktoobar 22, 1844, oo mar kale sidaas samayn doonta marka dhawaan la dejiyo sharciga Axadda. Cutubka 23 ayaa calaamadinaya runtaan.

Cutubka afar iyo labaatanaad wuxuu dhacayaa iyadoo Masiixu hadda dhammeeyey wada-hadalkiisii uu la lahaa Israa'iilkii riddada noqday, oo uu ka tegey macbudkii Yuhuudda markii ugu dambaysay. Tirada 24 waa astaan u ah kala-guurka Israa'iilkii qadiimiga ahaa una gudbaya Israa'iilka casriga ah, waana isla bartaas taariikhda waxsii sheegista ee Masiixu taagnaa markii uu farriintiisa ku soo bandhigay Matayos afar iyo labaan. Farriinta waxsii sheegista ee Matayos 24 waa tusaale Ilaah ka yimid oo muujinaya hab-raaca xariiq ka dul xariiq, kaas oo si gaar ah uga hadlaya taariikhda Milleriyiinta, sidaas darteedna taariikhda boqol iyo afartan iyo afarta kun. Tirada 24 waxaa lagu matalaa kaniisadda Muujintii laba iyo tobnaad, taas oo dul taagan dayaxa ka tarjumaya iftiinka qorraxda xaqnimada. Madaxeeda waxaa saaran laba iyo toban xiddigood oo matala 24, waayo iyadu waxay matalaysaa taariikhda horseedaysa dhalashadii Masiixa markii laba iyo tobanka qabiil ee Israa'iilkii qadiimiga ahaa ay noqon lahaayeen laba iyo tobanka xerta ee Israa'iilka casriga ah. Cutubka afar iyo labaatanaad waxaa lagu matalaa taariikhda Milleriyiinta laga bilaabo 1798 ilaa niyad-jabkii weynaa. Dabadeedna waxaa imanaya Matayos 25.

Tirada 25 waa astaan u ah reer Laawi, ha ahaadeen kuwo wanaagsan ama kuwo xun; hase ahaatee, si la mid ah oo muhiim ah, waxay ka dhigan tahay kala-soocidda reer Laawi ee caqliga leh iyo kuwa sharka leh. Matayos 25 wuxuu, isagoo ku taagan saddex markhaati, ama saddex masaal, aqoonsanayaa habka kala-soocidda ee uu matalo tirada shan iyo labaatanka. Dabcan, masaalkii tobanka bikradood wuxuu metelaa taariikhda Milleriyiinta, sidoo kalena taariikhda boqol iyo afartan iyo afarta kun. Taariikhdaas waa taariikhdii malaa'igta kowaad; masaalkii hibadu waa malaa'igta labaad; masaalkii idaha iyo riyaha se waa xukunka malaa'igta saddexaad.

Cutubyada lix iyo labaatanaad ilaa siddeed iyo labaatanaad waxay tilmaamayaan taariikhda Kormaridda ilaa amarka injiilka ee ka dambeeyey iskutallaabta.

Markii Ciise hadalladaas oo dhan dhammeeyey, ayuu xertiisii ku yidhi, Waad og tihiin in laba maalmood dabadeed ay tahay Iiddii Kormaridda, oo Wiilka Aadanahana la gacangelinayo in iskutallaabta lagu qodbo. Matayos 26:1, 2.

Soo koobidda calamadaha kala duwan ee cutubka 26 waa shirqoolkii lagu dili lahaa Ciise ee aayadaha 3 ilaa 5. Dabadeed Ciise waxaa lagu subkay Beytaniya aayadaha 6 ilaa 13. Aayadaha 14 ilaa 16 Yuudas wuxuu Masiixa ku gacan geliyey soddon xabbadood oo lacag ah. Markaasaa waxaa yimid Kormarista isaga iyo xertiisii, aayadaha 17 ilaa 25. Aayadaha 26 ilaa 29, Ciise wuxuu dejiyey Cashada Rabbiga, aayadda 30-na Ciise wuxuu sii sheegay diidmadii Butros. Aayadaha 36 ilaa 46 Ciise wuxuu joogaa Getsemane. Aayadaha 47 ilaa 56 Ciise waa la qabtay, dabadeed aayadaha 57 ilaa 68, Ciise wuxuu hor taagan yahay Kayafas iyo Sanhedrin. Laga bilaabo aayadda 69 wixii ka dambeeya waxaa la soo bandhigay diidmadii Butros ee Masiixa. Cutubku wuxuu ka kooban yahay toban calaamadood oo gaar ah oo ay tahay in lagu soo celiyo maalmaha ugu dambeeya.

Cutubka toddoba iyo labaatanaadna wuxuu leeyahay toban calaamadood oo kala duwan. Ciise waxaa loo dhiibaa Bilaatos, dabadeed Yuudas isagaa isdila, dabadeedna Ciise waxaa la hor geeyaa Bilaatos, dabadeed Barabbas ayaa la doortaa, Bilaatosna wuxuu Ciise u dhiibaa in la iskutallaabta ku qodbo, dabadeedna Ciise waa lagu jeesjeesaa, dabadeed iskutallaabta ku qodbidda, dabadeed dhimashadii Ciise, dabadeed Ciise waa la aasaa, ugu dambayntiina waardihi qabriga jooga ayaa marag furaa.

Cutubka siddeed iyo labaatanaad wuxuu leeyahay saddex calaamadood oo keliya, tan kowaadna waa sarakicidda, waxaana ku xigta beentii Sanhedriinka, dabadeedna amarka weyn. Saddex cutub oo leh saddex iyo labaan calaamadood oo kala duwan oo iskutallaabta ah kuwaas oo lagu soo celin doono taariikhda boqolka iyo afartan iyo afarta kun.

Matayos 26 – Toban Calaamadood oo Jid-marin ah

1. Shirqoolkii wadaaddadii sare iyo waayeelladii ay ku doonayeen inay Ciise dilaan (aayadaha 3–5)
2. Subkidii Beytaniya ee haweeneydii sanduuqa alabastar lahayd (aayadaha 6–13)
3. Yuudas wuxuu oggolaaday inuu Ciise ku gacan geliyo 30 xabbadood oo lacag ah (aayadaha 14–16)

4. Diyaarinta iyo cunista Kormaridda oo lala sameeyey xertii (aayadaha 17–25)
5. Aasaaska Cashada Rabbiga (aayadaha 26–29)
6. Saadaalinta inkiriddii Butros (aayadaha 30–35)
7. Dhibaataada Getsemane (aay. 36–46)
8. Khiyaanadii iyo qabashadii Ciise (aayadaha 47–56)
9. Ciise oo la hor keenay Kayafas iyo Golaha Sare (aayadaha 57–68)
10. Diidmada saddex-geesoodka ah ee Butros (aayadaha 69–75)

Matayos 27 – Toban Calaamadood oo Jid-Muujin ah

1. Ciise waxaa loo gacan geliyey Bilaatos (aayadaha 1–2)
2. Qoomamadii iyo ismiidaamintii Yuudas (aayadaha 3–10)
3. Ciise Bilaatos hortiiisa – maxkamaddii rasmiga ahayd ee Roomaanka (aayadaha 11–14)
4. Doorashadii Barabbas halkii Ciise (aayadaha 15–26)
5. Bilaatos wuxuu Ciise u dhiibaa in iskutallaabta lagu qodbo (waxaa ku jira sii-deynta Barabbas)
6. Ku jeesjeesid iyo karbaashiddii askarta (aayadaha 27–31)
7. Iskutallaabta lagu qodbay (aayadaha 32–44)
8. Dhimashadii Ciise (aayadaha 45–50)
9. Calaamooyin ka sarreeya dabiicadda iyo aasiddii Yuusuf kii Arimatheeya (aayadaha 51–61)
10. Meelaynta waardiyeaasha qabriga agtiisa (aayadaha 62–66)

Matayos 28 – Saddex Calaamadood oo Jidka Muujinaya

1. Sarakicidda iyo xabaashii madhnayd (aayadaha 1–10)
2. Beenta wadaaddadii sare iyo waayeelladu askarta u sheegeen (aayadaha 11–15)
3. Amarka Weyn (aayadaha 16–20)

Sida waayo-aragnimada Masiixa laga bilaabo subkiddii Beytaniya ilaa Amar-weynihii ay calaamadisay dhammaadka adeeggiisii dhulka iyo bilowga injiilka loo gaadhsiiyo quruumaha oo dhan, sidaas oo kale ayaa isla calaamadahan mar kale ugu soo noqnoqda waayo-aragnimada hadhaaga Ilaah iyagoo ku soo dhowaanaya dhammaadka wakhtiga nimcada iyo guushooda ugu dambaysa.

Cutubyada lix iyo labaatanaad ilaa siddeed iyo labaatanaad waxay metelaan taariikhda Kormaridda oo lagu habeeyey 23 calaamadood oo kala soocan, kuwaas oo lagu soo noqnoqdo inta lagu jiro taariikhda horseedda kuna xigta sharciga Axadda.

“Imaatinka Masiixa oo ah wadaadkeenna sare uu ugu imanayo meesha ugu quduusan, si loo nadiifiyo meesha quduuska ah, sida lagu muujiyey Daanyeel 8:14; imaatinka Wiilka Aadanaha uu ugu imanayo Kan Maalmaha Hore, sida lagu soo bandhigay Daanyeel 7:13; iyo imaatinka

Rabbiga uu macbudkiisa ugu imanayo, sida uu Malakii u sii sheegay, waa sharraxaado ka hadlaya isla dhacdaas; tanuna waxaa kaloo lagu matalay imaatinka arooska uu arooska ugu imanayo, sida uu Masiixu ku sharraxay masalka tobanka bikradood ee Matayos 25.” The Great Controversy, 427.

Dhammaadka 2300-ka maalmood ee Oktoobar 22, 1844 ayaa lagu soo celiyaa sharciga Axadda. Saddexda iyo labaatanka astaamood ee jidka ee ku yaal saddexda cutub ee ugu dambeeya ee Matayos waxay aqoonsadaan dhiigga qaaliga ah ee loo adeegsado in lagu mideeyo Ilaahnimada iyo aadannimada.

“Dhexdhexaadinta Masiix ee uu u sameeyo aadanaha aawadiis meesha quduuska ah ee sare waxay si la mid ah lagama maarmaan ugu tahay qorshaha badbaadada sida dhimashadiisii iskutallaabta dusheedii ay ahayd. Dhimashadiisii ayuu ku bilaabay hawshaas, taas oo sarakicitaankiisii ka dib uu samada ugu kacay inuu halkaas ku dhammaystiro. Waa inaynu rumaysad ku galnaa gudaha xijaabka, ‘meeshii Hordhacu inoo galay.’ Cibraaniyada 6:20. Halkaas waxaa ka ifaya nuurka ka imanaya iskutallaabta Kalfoor. Halkaas ayaynu ka heli karnaa garasho ka sii caddaan badan oo ku saabsan waxyaalaha qarsoon ee furashada. Badbaadada aadanaha waxaa lagu fuliyey qiime aan xad lahayn oo samadu bixisay; allabarigii la bixiyey wuxuu la egyahay dalabyada ugu ballaadhan ee sharciga Ilaah ee la jebiyey. Ciise wuxuu furay jidka carshiga Aabbaha, oo dhexdaadiyintiisa waxaa Ilaah hortiiisa lagu soo bandhigi karaa rabitaanka daacadda ah ee kuwa isaga rumaysad ugu yimaada oo dhan.” Muranka Weyn, 489.

Cutubka 23aad ee Matayos wuxuu adkaynayaa xukunka lagu ridayo wadaadnimada been-abuurka ah. Cutubyada lix iyo labaatanka ilaa siddeed iyo labaatanka waa omega-ga cutubka saddex iyo labaatanaad. Laawiyiinta been-abuurka ah, kacdoonkii sii kordhayey ee odayaasha afarta fac socday, ayaa soo saaray calaamadaha jidka ee ku jira saddexda cutub ee ugu dambeeya.

Cutubka afar iyo labaatanaad waxa uu habka “sadarka ka sarreeya sadarka” u aqoonsanayaa inuu yahay habkii Masiixa, sida uu baabbi’inta Yerusaaalem ugu adeegsado inuu ku tilmaamo waxyaalaha jira, waxyaalihii hore u dhacay, iyo waxyaalaha dhici doona.

Burburkii Yerusaaalem ee sannadkii 70 AD wuxuu dhacay isla maalintii sannadka ee Yerusaaalem markii ugu horraysay uu Nebukhadnesar dumiye. Burburintii Yerusaaalem ee Nebukhadnesar waxay ahayd taariikh hore oo soo martay, taariikhdii Masiixana, markii Tiitos qabsaday Yerusaaalem, waxay astaan u ahayd dhammaadka dunida. Matayos 24 wuxuu kor u qaadaa hab-raaca “xarriiqba xarriiq”, sidaas awgeedna wuxuu aqoonsanayaa “hab-raaca” inuu yahay qayb ka mid ah markhaatiga nebinnimada.

Waa cutubka 24aad dhexdiisa meesha Masiixu ku caddeeyo lagama-maarmaannimada in la fahmo “karaahiyada baabba’a” ee uu ka hadlay nebi Daanyeel, taas oo ah isla fahamka aasaasiga ah ee William Miller, iyo astaanta saldhigga u ah aragtida ku jirta Daanyeel. Waxay kaloo meteshaa fallaagowgii Adventism-ka, maadaama ay diideen fahamkii Milleriyiinta ee “kan maalin walba ah” ee ku jira kitaabka Daanyeel, sidaas darteedna uga qayb qaateen khiyaanada xooggan ee 2 Tesaloniika cutubka labaad. Cutubkani si toos ah ayuu ugu xiran yahay Luukos 21, sidaasna ku

aqoonsanaya Agoosto 11, 1840 ilaa Oktoobar 22, 1844, taas oo astaan u ah 9/11 ilaa iyo sharciga Axadda. Waxa kale oo uu ku xiran yahay “waqtiyada quruumaha” ee Luukos 21:24, taas oo ah furaha ugu weyn ee lagu furo “toddobada wakhti” ee Muuse, isla markaana la jaanqaadaysa cabbiridda macbudka ee Muujintii kow iyo tobnaad.

Laga bilaabo cutubka saddex iyo labaatanaad, oo ay raacaan 24 iyo 25, dabadeedna lagu soo gunaanadayo cutubyada 26 ilaa 27, kuwaas oo ah saddex cutub oo leh saddex iyo labaatanaad calaamadood oo ah omega-ga u ah alfa-da cutubka saddex iyo labaatanaad. Cutubka laba iyo labaatanaad marka lagu daro toddoba iyo labaatanaad iyo siddeed iyo labaatanaad wuxuu la egyahay “81,” taas oo calaamad u ah wadaadnimada. Saddex marag dushood (Bilowgii, Matayos, iyo Muujintii) cutubyada 11 ilaa 22 waa hal xariiq. Cutubyada 23 ilaa 28 waa xariiq run ah oo ka bilaabmata 23 kuna dhammaata 23.

Cutubyada koowaad ilaa tobnaad waa tii ugu horraysay ee saddexda xariiq ee waxsii sheegista ah ee ku jira kitaabka Matayos. Toban cutub, waxaa xiga laba iyo toban cutub, waxaana xiga lix cutub. Waxyigu wuxuu inoo sheegaa in dhammaan kutubta Kitaabka Quduuska ahi ay ku kulmaan oo ay ku dhammaadaan Muujintii, sidaas darteedna dhammaan kutubta Kitaabka Quduuska ahi waxay ku kulmaan oo ay ku dhammaadaan Matayos. Matayos, sida wejiga libaaxa qabiilka Yahuudah, wuxuu aqoonsanayaa laba iyo toban waxsii sheegis oo Masiixi ah oo kala gaar ah, laba iyo tobankaas tuducna waxay soo saaraan astaamaha jidka ee taariikhda Milleriyiinta iyo boqol iyo afartan iyo afarta kun. Sida kitaabka Muujintu ugu bilaabmo muujintii Ciise Masiix, Matayos cutubka koowaad wuxuu soo bandhigayaa muujin Ciise Masiix ah oo ku xiran noloshii iyo markhaatifurka Muuse, la jirta taariikhda Masiixa ka geesta ah, iyadoo isla markaas aqoonsanaysa saddexda qaybood ee kiniisadda guulaysata sida uu u matalo nebigii, wadaadkii, iyo boqorkii.

Matayos wuxuu ku bilaabmaa muujinta Ciise Masiix iyadoo lagu jiro macnaha axdiga Ilaah la galay qoom la doortay. Laga bilaabo Ibraahim ilaa Daa’uud waxay ahaayeen afar iyo toban fac, laga bilaabo Daa’uud ilaa maxaabiistii Baabuloona waxay ahaayeen afar iyo toban fac, laga bilaabo Baabuloon ilaa Masiixna waa afar iyo toban fac oo kale. Abtirsiinta Masiixa ee Matayos waxay la jaanqaaddaa Muuse, waayo Muuse waa alfa-kii Masiixa oo ah oomega. Noloshii Muuse ee boqol iyo labaatanaad sannadood waxay la jaanqaaddaa boqol iyo labaatankii sannadood ee wakhtiga imtixaanka ahaa ee taariikhda Nuux. Sidaas daraaddeed axdigii Nuux wuxuu ku xiran yahay axdiga qoom la doortay. Boqol iyo labaatankii sannadood ee Muuse waxay ka dhigan yihiin saddex xilli oo min afartan sannadood ah kuwaas oo ku dhammaaday Muuse oo Masrigii dilaya dhammaadka afartankii sannadood, iyo curadka, Fircoon iyo ciidankiisii oo la laayay dhammaadka muddadii labaad ee afartanka sannadood. Muddadii labaad ee afartanka sannadood waxay ku dhammaatay fallaagadii Kaadeesh, muddadii saddexaad ee afartanka sannadoodna waxay ku dhammaatay fallaagadii labaad ee Kaadeesh. Dhammaan saddexda sadar ee nebinnimo ee alfa-gu waxay ku dhammaadaan Kaadeesh, halka saddexda sadar ee nebinnimo ee abtirsiinta Matayos ay ku dhammaadaan Daa’uud, maxaabiistii Baabuloon, iyo Rasuulka axdiga.

Markii alfa ee Muuse lala waafajiyo omega-da Masiixa, waxaa jira lix markhaati oo Kaadeesh ah, taas oo ah 1863 iyo sharciga Axadda. Abtirsiinta Matayos waxay Boqor Daa’uud dhigaysaa Kaadeesh, taas oo ah meesha Adventism-ka riddada ah loo kaxeeyo Baabuloon, sida Masiixu u

xaqiiyiyo axdiga isaga iyo boqol iyo afartan iyo afarta kun. Marka Daa'uud lagu meeleeeyo sharciga Axadda waxaa la aasaasaa markhaati labaad oo Daa'uud ah, iyadoo Daa'uud yahay mid ka mid ah saddexda wakiil ee bini'aadamka ah ee bilaabay inay adeegaan markay soddon jir ahaayeen. Masiixa, Daa'uud, Yuusuf, iyo Yexesqeel dhammaantood waxay bilaabeen hawshoodii iyagoo soddon jir ah. Wadajir ahaan afartaas soddon-jirka ah ee bilaabay inay adeegaan waxay matalaan isu-geynta Ilaahnimada iyo bini'aadannimada, marka kaniisadda dagaallamaysa loo beddelo kaniisadda guulaysata. Kaniisaddaasna waxay ka kooban tahay nebi, wadaad, iyo boqor. Isbeddelkaas waxaa lagu calaamadeeyaa sharciga Axadda, kaas oo sidoo kale ah Kaadeesh, sidaas darteed Daa'uud ee ku jira abtirsiiinta Matayos wuxuu la jaanqaadayaa Daa'uudkii soddonka jirka ahaa.

Soddonka sanoo ee diyaarinta waxay la jaanqaadaan afarta boqol iyo soddonka sannadood ee axdiga Ibraahim, iyo weliba da'da wadaadnimada iyo 1290-ka sannadood ee Daanyeel 12:11. Qoraalka xiga waxaan ku eegi doonaa mid kasta oo ka mid ah laba iyo tobankaas waxsii sheeg ee Masiixiga ah ee ku jira kitaabka Matayos. Marka hore waxaan aqoonsanaynaa saddex sadar oo waxsii sheegid ah oo ku jira Matayos; cutubyada kow ilaa toban, waxaa ku xiga cutubyada kow iyo toban ilaa laba iyo labaatan, dabadeedna saddex iyo labaatan ilaa siddeed iyo labaatan.

“Muddo yar ka dib niyad-jabkii 1844, anigu runtii waxaan qabay, si la mid ah jidhka advent-ka, in albaabkii naxariistu markaas dunida weligeedba u xidhmay. Mowqifkan waxaa la qaatay ka hor intaan araggaygii ugu horreeyey la i siinin. Waxay ahayd iftiinkii Ilaah iga siiyey oo saxay qaladkayagii, kana dhigay inaan aragno mowqifka runta ah.

“Weli waxaan ahay rumayste aragtida albaabka-xidhan, laakiin ma aha macnaha aynu markii hore eraygaas u adeegsan jirnay ama macnaha ay mucaaridaydu u adeegsadaan.”

“Waxaa jiray albaab xiran wakhtigii Nuux. Wakhtigaas waxaa dhacay ka-noqoshada Ruuxa Ilaah ee ka noqday qoomamkii dembiga badnaa ee ku halaagsamay biyihii Daadka. Ilaah qudhiisu wuxuu Nuux siiyey farriinta albaabka xiran: ‘Ruuxaygu had iyo goor lama halgami doono dadka, maxaa yeelay iyaguna waa jidh; hase ahaatee cimrigiisu wuxuu ahaan doonaa boqol iyo labaatan sannadood’ (Bilowgii 6:3).”

“Waxaa jirtay albaab xiran wakhtigii Ibraahim. Naxariistu way joojisay baryadii ay u jeedinaysay dadka degganaa Sodom, oo dhammaantood marka laga reebo Luud, iyo naagtiisii iyo labadiisii gabdhood, waxaa baabbi'iyey dab samada laga soo dejiyey.

“Waxa jiray albaab xidhnaa wakhtigii Masiixa. Wiilka Ilaah wuxuu Yuhuuddii aan rumaysadka lahayn ee jiilkaas ku dhawaaqay, ‘Gurigiinnii waa laydiinka tegey isagoo cidla ah’ (Matayos 23:38).

Isaga oo hoos u eegaya durdurka wakhtiga ilaa maalmaha ugu dambeeya, isla awoodda aan dhammaadka lahayni waxay iyada oo Yooxanaa ku hadlaysa ku dhawaaqday: “Waxyaalahan waxaa leeyahay kan quduuska ah, kan runta ah, kan haysta furihii Daa'uud, kan fura oo ninna ma xidho; oo xira oo ninna ma furo” (Muujintii 3:7).

“Waxaa laygu tusay muujin, welina waan rumaysanahay, in uu jiray albaab xidhnaa sannadkii 1844. Dhammaan kuwii arkay iftiinka farriimaha malaa'igta kowaad iyo tan labaad oo diiday

iftiinkaas, waxaa looga tegey gudcur. Kuwii se aqbalay oo helay Ruuxa Quduuska ah ee la socday ku dhawaaqidda farriinta samada ka timid, dabadeedna ka noqday rumaysadkoodii oo ku dhawaaqay waayo-aragnimadoodii inay khiyaali ahayd, sidaas ayay ku diideen Ruuxa Ilaah, mana uu sii baryin iyaga.”

“Kuwii aan iftiinka arkin, ma ay lahayn eedda diidmada iftiinka. Waxay ahayd oo keliya kooxda quudhsatay iftiinka samada ka yimid oo Ruuxa Ilaah aanu gaadhi karin. Kooxdanna waxaa ku jiray, sidaan sheegay, labadaba kuwii diiday inay aqbalaan farriinta markii loo soo bandhigay, iyo sidoo kale kuwii, markay heleen dabadeed, ka noqday rumaysadkoodii. Kuwanu waxay yeelan kari lahaayeen suurad cibaado, oo sheegan kari lahaayeen inay yihiin kuwa Masiixa raacsan; hase yeeshee, iyagoo aan lahayn xidhiidh nool oo ay Ilaah la leeyihiin, waxaa maxaabiis ahaan u qabsan lahaa khiyaanooyinka Shaydaanka. Labadan kooxood ayaa lagu muujiyey riyada—kuwa ku dhawaaqay in iftiinkii ay raaceen uu ahaa khiyaano, iyo kuwa sharka leh ee dunida oo, iyagoo diiday iftiinka, Ilaahna uu diiday. Tixraac looma samayn kuwa aan arkin iftiinka, oo sidaas daraaddeed aan eed ku lahayn diidmadiisa.” Selected Messages, book 1, 62, 63.

“Kuwa rumaystayaasha Ciise ku raaca rumaysad ahaan hawsha weyn ee kafaaraggudka ayaa ah kuwa hela faa’iidooyinka shafeecadiisa uu iyaga aawadood u sameeyo; halka kuwa diida iftiinka hawshan adeegga muujinaya aanay wax faa’iido ah ka helin. Yuhuuddii diiday iftiinkii la siiyey imaatinkii ugu horreeyey ee Masiixa, oo diiday inay isaga u rumaystaan inuu yahay Badbaadiyaha dunida, ma ay heli karin dembi-dhaaf isaga dhexdiisa. Markii Ciise kor-qaadistiisii ku galay dhiiggiisa qudhiisa meesha quduuska ah ee samada si uu xertiisa ugu shubo barakooyinka shafeecadiisa, Yuhuuddu waxa lagu reebay gudcur buuxa si ay u sii wadaan allabaryadoodii iyo qurbaannadoodii aan waxtarka lahayn. Adeeggii tusaalooyinka iyo hoosasku wuu dhammaaday. Albaabkaas ay dadku markii hore Ilaah ku heli jireen marin looma furnayn mar dambe. Yuhuuddu way diiday inay isaga ka doondoonaan jidka keliya ee markaas lagu heli karay, kaas oo ahaa adeegga meesha quduuska ah ee samada. Sidaa darteed xidhiidh la leh Ilaah ma ay helin. Iyaga albaabkii waa ka xidhnaa. Wax aqoon ah uma ay lahayn Masiixa inuu yahay allabariga runta ah iyo dhexdhexaadiyaha keliya ee Ilaah hortiisa; sidaas darteedna ma ay heli karin faa’iidooyinka shafeecadiisa.”

Xaaladda Yuhuudda aan rumaysadka lahayni waxay tusaale u tahay xaaladda kuwa dayacaadda leh oo aan rumaysadka lahayn ee ka mid ah Masiixiyiinta qirta, kuwaas oo si kas ah uga jaahil ah hawsha Wadaadkeenna Sare ee naxariista badan. Adeeggii tusaalaha ahaa, markii wadaadka sare uu galay meesha ugu quduusan, reer binu Israa’iil oo dhan waxaa laga doonayay inay ku soo ururaan agagaarka meesha quduuska ah oo ay si ugu murugo badan naftooda ugu hoosaysiiyaan Ilaah hortiisa, si ay u helaan cafiska dembiyadooda oo aan looga goyn shirka. Haddaba intee bay ka sii lama huraan badan tahay maalintan kafaaraggudka ee ka-hor-imaadkeeda ah inaan fahamno hawsha Wadaadkeenna Sare oo aynu ogaanno waajibaadyada laynaga doonayo.

“Dadku iyagoo aan ciqaab ka badbaadi karin ma diidi karaan digniinta uu Ilaah naxariis ahaan ugu soo diro. Farriin ayaa samada laga soo diray dunida wakhtigii Nuux, badbaadadooduna waxay ku xidhnayd sida ay ula dhaqmeen farriintaas. Maxaa yeelay way diideen digniintaas,

Ruuxa Ilaah waa laga qaaday qoomka dembilayaasha ah, oo waxay ku halaagsameen biyihii Daadkii. Wakhtigii Ibraahim, naxariistu way joojisay baryadii ay u jeedinaysay dadkii dembiga lahaa ee degganaa Sodom, oo dhammaantood marka laga reebo Luud iyo naagtiisii iyo labadiisii gabdhoodba waxaa baabbi'iyey dab samada laga soo dejiyey. Sidaas oo kale ayay ahayd wakhtigii Masiixa. Wiilka Ilaah wuxuu Yuhuuddii aan rumaysnayn ee jiilkaas ku dhawaaqay: 'Gurigiinnii waa laydiin cidleeyey.' Matayos 23:38. Isagoo eegaya maalmaha ugu dambeeya, Awooddaas Isla Aan Xadidnayn waxay ku dhawaaqaysaa, kuwa ku saabsan kuwa 'aan aqbalin jacaylka runta si ay u badbaadaan': 'Sidaa daraaddeed Ilaah wuxuu u soo diri doonaa dhalanteed xoog leh, inay been rumaystaan; si kulligood loo xukumo kuwii aan rumaysan runta, laakiin ku farxay xaqdarrada.' 2 Tesaloniika 2:10–12. Sida ay u diidaan waxbaridda Eraygiisa, Ilaah wuxuu ka qaadaa Ruuxiisa oo wuxuu uga tagaa khiyaamooyinka ay jecel yihiin." The Great Controversy, 430, 431.